

Oqaatsinut politikki pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut

pillugu

**Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut. Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermulu
ataatsimiititalip**

ILASSUTITUT ISUMALIUTISSIISUTAA

Inatsisissatup siunnersuutip pingajussaaneerneqarnissaanut tunniunneqartoq

Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut
Ilageeqarnermullu ataatsimiititaliaq suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit

Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit

Andreas Uldum, Demokraatit

Malik Berthelsen, Siumut

Knud Kristiansen, Atassut

Siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani Ataatsimiititaliap inassutigaa siunnersuut
ataatsimiititaliami nutaamik suliarineqassasoq siunnersuutip pingajussaaneerneqarnissaa
sioqqullugu siunnersuutip aningaasatigut tunngasortai Naalakkersuisunut akissuteqaatiminni
itisiliinissaat ataatsimiititaliap isumaqatigiittup piumasarimmagu, kiisalu oqaatsinut politikki
unioqquatinneqassagaluarpat qanoq ittumik pineqaatissiissoqassanersoq ilanngullugu. Kiisalu
naggataatigut siunnersuummut allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut
saqqummiusseqqullugit ataatsimiititaliamit qinnuigineqarput.

Tassunga atatillugu siunnersuutip pingajussaaneerneqarnissaanut Ataatsimiititaliap
Naalakkersuisunut ilaasortaq Mimi Karlsen isumasioqatigiinnissamut aggersarpaa.
Ataatsimiititaliap isumasioqatigiinnissamut aggersaanera Naalakkersuisullu akissuteqaataat
ilanngussatut 1-itut ilanngunneqarput.

Aningaasaqarnermut tunngasut

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kinguneqaatissai pillugit Naalakkersuisut
akissuteqaatiminni ilisimatitsippot:

” Oqaatsit pillugit suliniutit annertusarniarlugit Naalakkersuisut 2011-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi aningaasaliissutissanik immikkoortitsiniarput. Aningaasaliissutit 2011-mut 2,2 millioner kroniusut ilaatigut atorreqassapput kalaallit oqaasiinik ilinniartitsinermi atugassanut. Tamatuma saniatigut aningaasaliissutit atorreqassapput kalaallit danskillu oqaasiinik pikkorissaanerit annertusarneqarnerannut, tuluit oqaasiinik ilinniariartornernut aammalu nutserisutut ilinniarsimasut bachelorinngorniarnermut assingusumik ilinniarteqqinneqarnissaannut”.

Siunnersuut taanna akuerineqassagaluarpat aammattaaq aningaasaliissutini UPA10/153-i ilaatinneqassasoq isumasioqatigiinnermi Naalakkersuisoq Mimi Karlsen ilisimatitsivoq. UPA10/153 ima oqaasertaqarpoq:

Kalaallit Nunaanni oqaatsit pisortatigoortut innuttaasunit kalaallisut oqaaseqanngitsunit ilinniarneqarsinnaanngoqqullugit ilinniutitigut siuarsaasoqarnissaanik Naalakkersuisut suliniuteqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Tamanna Ataatsimiititaliamit tusaatissatut tiguneqarpoq. Taamaattorli oqaatsit aappaattut kalaallisut ilinniartitsinissamut atortussanik ilinniusionerq, kalaallisut danskisullu pikkorissartitsinernek annertusaanerit aammalu tuluit oqaasiinut ilinniariartornerit salliutinneqartariaqartutut taamaattumillu nutserisutut ilinniarsimasut bachelorinngorniarnissaanniit pingaartinneqarnerummata ataatsimiititaliamit isigineqarmata tamanna Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa.

Siunnersuut suliffeqarfinnut pisariaqanngitsumik aningaasartuutaasariaqanngimmat Ataatsimiititaliamit kissaatigineqanngilaq taamaattumillu oqaatsinut politikki pillugu inatsisip atuutilerfiata kiisalu suliffeqarfiit oqaatsinut politikki pillugu inatsisip kapitali 2-a eqqortitsinerisa nalaani qaammatinik sisamanik ikaarsaariarfeqarnera pitsaasutut isigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Ataatsimiititaliamit inassutigineqassaaq Naalakkersuisut atuutsitsilerniarnermi nakkutilliusussaatitaasutut pissuserissaarnermik unioqquitsinerillu pillugit ilitersuilluarterumaartut pineqaatissiinernek kinguneqartitsisinissanit salliutillugu.

Pineqaatissiinerit

Inatsisinik unioqquitsineremi pineqaatissiissutit atuutsinneqarnissaat pillugit Naalakkersuisut akissuteqaatiminni ima allapput:

"... siunnersuut malillugu taamaallaat periarfissaamat akiliisussannngortitaaneq. Akiliutigineqartussat annertussusissaannut apeqqutaassaaq ilaatigut unioqqutitsinerit qanoq ittuussusiat, tamatumunnga ilanngullugit qanoq sakkortutiginersut aammalu qanoq akulikitsiginersut. Naalackersuisut periarfissaqanngillat siumoortumik tamanna erseqqissaavigissallugu".

Ataatsimiititaliamit tamanna tusaatissatut tiguneqarpoq suliassamillu eqqartuussivinni aallartitsisoqassagalarpat Naalackersuisut ataatsimiititaliamut ilisimatitsinissaat qinnutigineqarluni.

Allannguutissatut siunnersuut

Isumaliutissiissutissatut siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani Ataatsimiititaliap Naalackersuisut qinnuigai allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit ataatsimiititaliamit qulakkeerumaneqarmat:

"... suliffeqarfiit kikkut tamarmik ornittagaanni ussassaarissagunik allagarsiissagunilluunniit, taakkulu danskisuinnaq allanneqarsimappata aamma kalaallisut allanneqarsimasarnissaat – illuatungaanullu, kiisalu aamma innuttaasunut qularnaarneqassasoq suliffeqarfinnit ingerlatseqatigiiffinnillu allakkiat oqaatsit innuttaasut atugaat atorlugit allanneqarsimasassasut".

Naalackersuisut aaqqiissutissatut periarfissanik marlunnik tikkuagaqarput:

Allagartalersuutini ussassaarutinilu oqaatsitigut piumasaqaatit pillugit aalajangersaanissaq illuatungeriinnik attuumassuteqartunik kiisalu suliffeqarfinniit ingerlatseqatigiiffinniit innuttaasunut allakkatigut saaffiginnissutinut atatillugu Naalackersuisut isumaqatigiinniareernerisa kingorna inatsimmi piginnaatitsinissamat aalajangersakkanik ilanngussisoqarnissaa periarfissaasoq aaqqiissutissatut siullertut Naalackersuisut oqaatigaat.

Taamatut aaqqiinerup pitsaaqutaa ilaatigut inatsit maannakkut katersuunnermi akuersissutigineqarsinnaamat Naalackersuisunut ilaasortap Mimi Karlsenip isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermi oqaatigaa. Aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat ilisimaneqartussaannngimmata akornutaasinnaavoq.

Siunnersuummut allannguutissatut siunnersuummik (oqaatsit pillugit inatsisip akuerineqarnerata tamanna kinguarsaratarsinnaava) illuatungeriit tusarniaavigereerlugit saqqummiussisoqarnissaa imaluunniit (kingusinnerusukkut) immikkut inatsimmut

allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaa aaqqiissutissat aappaattut Naalakkersuisunut ilasortap Mimi Karlsenip periarfissaanerarpaa.

Naalakkersuisunut ilaasortaq Mimi Karlsen naapertorlugu allannguutissatut kissaatigineqartut oqaatsit pillugit inatsimmut inatsimmulluunniit allamut ilanngunneqarsinnaammata taamatut aaqqiineq pitsaasuvoq. Kiisalu aaqqiissutissat taakku nutaamik tusarniaanissamik pisariaqartitsimmata aningaasaqarnikkut allatigullu kingunerisassat ilisimaneqalersussaammata taamatut aaqqiineq kinguneqassaaq.

Ataatsimiititaliap eqqarsaasersuutai

Ataatsimiititaliap kissaataanik naaperiaanermi allannguutissatut siunnersuummik suliaqarneq siunnersuutip akuersissutigineqarnissaata kinguartoorsinnaanera pisinnaammat tamanna Ataatsimiititaliamit akuerineqarpoq.

Soorlu Naalakkersuisunit tikkuarneqartoq ataatsimiititaliap kissaatai allatut iliorluni naaperiarneqarsinnaapput Naalakkersuisut susassaqaqfimmi Ataatsimiititaliamit nalimmassarneqarusuttumi peqqussutitut ilusilerlugu malittarisassanik aalajangersaanikkut imaluunniit kingusinnerusukkut inatsisiliornermik suliniuteqarnikkut.

Kingusinnerusukkut inatsisiliornermik suliniuteqarneq Oqaatsinut politikki pillugu Inatsisartut inatsisaannik allannguutissatut siunnersuutitut iluseqarsinnaavoq *imaluunniit* allagartalersuisarneq pillugu immikkut inatsimmik siunnersuutitut iluseqarsinnaasumik i.i. *imaluunniit* atuisunut tunngasuni inatsisip allanngortinneqarneratigut.

Oqaatsinut politikki pillugu Inatsisartut inatsisaannik akuersissutiginninneq – kinguneqaatissat naammattumik qulaajarneqarsimappata susassaqaqfimmi malittarisassanik aalajangersaanissamut kissaateqarnissamut Inatsisartut pisinnaatitaaffiannik arsaanngikkaluarlugit kingusinnerusukkut inatsisiliornissamik suliniuteqarneq taamatut pitsaaquteqarsinnaavoq.

Inassuteqaatit

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqtiginnersut, Demokraatineersut Atassummeersullu siunnersuut pillugu ima oqaaseqaateqarput:

Ataatsimiititaliami sulineq tunngavigalugu siunnersuutip sinaakkutitut isikkoqarnera immikkut ersarissassallugu amerlanerussuteqartut isumaqarput. Nalimassaanissaq suli pisariaqartinneqassappat oqaatsinut politikkimmi sammisani arlaqartuni tigussaasunik aalajangersagaqanngimmat siunnersuutikkut aalajangersaasoqannginngitsoq

amerlanerussuteqartut isumaqarput. Matumani assersuutaasinnaapput kikkut tamarmik takusinnaasaannik piseqqusaarutunik allagartalersuutit. Taamaattoq una inatsit aqcutigalugu kalaallit oqaasiisa qulakkeerneqarnissaannut alloriarnerummat angisooq tassami matuminnga siunnersuummik akuersissutiginninnermi Inatsisartut siunissami oqaatsinut politikki pillugu suliniutinik nutaanik aallartitsinissaannut akornusiisussaangimmat amerlanerussuteqartunit pingaartinneqarmat amerlanerussuteqartut naammagisimaarpaat. Amerlanerussuteqartunit naatsorsuutigineqarpoq ataatsimiititaliap isummersuutai Naalakkersuisut sulinerminni ilanngukkumaaraat tamannalu tunngavigalugu ukiuni tulliuttuni suliniutissanik sulit allanut piareersarluareernikkut siunnersuutinik saqqummiussisoqarumaartoq.

Inatsisissatut siunnersuut pineqartoq 1. januar 2010-imi atuutilersussatut naatsorsuutigineqartoq ukiaanerani ataatsimiinnermi saqqummiunneqarpoq. UPA10-imut siunnersuummik inaarutaasumik suliarinninnissap kinguartinneqarnerata kinguneraa **allannguutissatut siunnersuummik** saqqummiinissamut pisariaqartitsilerneq tamatumalu kinguneraa inatsisip atuutilerfissaata qaammatinik arfinilinnik kinguaattornera.

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut qulaani taaneqartut Inuit Ataqtigiiinneersut, Demokraatineersut Atassummeersullu tassunga naapertuuttumik matumuuna allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussaqaqarput. Allannguutissatut siunnersuut uunga isumaliutissiissummut ilangussaq 2-itut ilanngunneqarpoq.

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqtigiiinneersut, Demokraatineersut Atassummeersullu allannguutissatut siunnersuut saqqummiunneqartoq kiisalu inatsisissatut siunnersuut ilusimisut iluseqartoq akuersissutigineqartussat inassutigaa.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartup Siumumeersup ataani oqaaseqaatit allassimasutut tunngavigalugit siunnersuut itigartinneqassasoq inassutigaa.

Ikinerussuteqarluni Siumumiit oqaaseqaat.

Inatsisartut tassaavugut naalakkersuisunut suliakkiisummik inatsisinnaasut. Suliassatta pingaarnerit ilagaat qulakkeerniassallugu naalakkersuisut pitsaasumik inanneqarnissaat. Oqaatsitta pisortatigoortunngonerani maanna naalakkersuisut oqaatsivut pillugit politikissamik saqqummiussaata Siumup akuersaanngilaa, makku peqcutigalugit:

Siullertut:

Aappassaaneerneqarnissaanut Siumumit oqariartuuterput soorlu aamma ataatsimiititaliaq tamakkiisoq taamak isumqartoq, tassalu pingajussaaneerneqartinnagu inatsisissaq taamatut isikkoqartilluni akuerineqarsinnaanngitsoq. Maanna amerlanerussuteqartut allatut

isumaqalerput Siumulli isummaminik allanngortitsinngilaq isumaqartuaratta politikkissaq taamatut isikkulik akuersaarneqarsinnaangitsoq.

Aappaattut:

Innuttaasunit oqallisigitinneqarnerani amingarineqaqaaq minnerunngitsumillu allannguuteqartariaqarneranik oqariatuutit erseqqissut isiginiarneqannginnerat peqqutigalugu.

Pingajuattut:

Kalallit kalaallisut oqalussinnaanngitsut annertuumik politikkissaq amingaralugu oqariatuutaat tusaaniarneqanngimmat.

Sisamaattut:

Oqaatsinut politikkissap aappassaaneernissaa pingajussaaneernissaalu kinguartinneqarsimavoq aaqqitassat, isummersuutissat allannguutissallu inissaqartinniarlugillu piffissaqarfiginiarlugit. Innuttaasut oqariatuutaat aammalu allannguutissatut siunnersuutaat tusaaneqarani ilanngunneqanngillat.

Tallimaattut:

Aningaasaliissutiginiarneqartut 2,2 mio.kr. ilumut matussutissat naammannersut qularnartoqartikkatsigit. Naalakkersuisummi paasissutissiissutigimmagu qulequttanut assigiinngitsunut 3-nut atorniarneqartut.

Siumup sakkortuumik oqaatigissavaa Naalakkersuisooqatigiit Kalaallit Oqaatsivut pillugit taama piulluannngitsigisumik tamakkiinngitsigisumillu politikkiliornerat massa maanna Namminersornermi katersuuffik aammalu akulerutsitsinissamut sakkussaq pingaarneq kusanannngitsumik inernilerneqarmat.

Tunngavilersuutivut oqaatigereerlugit oqaatsinut politikkissaq taamatut isikkoqartillugu Siumup itigartippaa.

Taama oqaaseqaateqarluni inatsisissat siunnersuut Ataatsimiititaliap pingajussaaniigassanngortippaa.

Harald Bianco

Debora Kleist

Andreas Uldum

Malik Berthelsen

Knud Kristiansen